

égő vörös és sárga, ragyogó kék és mély barna színei tűnnek először szemünkbe a finn szövőművészet szemlélete közben. Bátor a színezésben és csodálatosan egyszerű kompozícióiban. Művészetének három főprincípiuma: a jó színhatás, érdekes felület és dekoratív rajz, melyek közül a két előbbi dominálja az utóbbit.

Ha azonban csak Maija Kansanent említeném, az ő kiváló és különleges művészete mellett is nem volna teljes a finn textil művészetről nyújtott kép, hanem szólnék még a többiek munkáiról is.

Nagyon magasan áll még Greta Skogster nyugodt, előkelő művészete. Diszkrét, de biztos színérzéke, határozott különös technikája, finom ízlése és tökéletes minőségű munkája avatják az ország művészeinek egyik legelsőjévé. Legszebb műve szerintem egy hihetetlenül egyszerű, zöldes kék drapériája, vékony, durva szövessel. Újabban egy művészileg, mint technikailag egy teljesen új szőnyegtípus kialakítását tűzte céljául.

A modern lószórtakarók készítésével Eva Brummer és Impi Sotavaltta foglalkoznak első-

sorban. Finom minőségű anyaggal és modern rajztechnikával dolgoznak, bár szigorúan ragaszkodnak az ősi előképekhez.

Egy talán már túlhaladott dekorációs felfogás — a futurizmus — jeles képviselője Eva Anttila, legalább is mindig feltűnést, sőt néha csodálatot kelt kissé brutális színeivel és bizarr kompozícióival. Legjobb munkája a kikötő motívumokkal dekorált fali szőnyege: Oceánjáró, felhőkareoló és léghajó, hideg kék és ragyogó sárga színek, lila és ezüst foltokkal,

Meg kell még említenem Martta Taipales eleven, kisebb dekorációs munkáit, valamint Dora Jung lány, édeskés színezésű drapériáit és előkelő templomi munkáit.

A „Hemflit“ R. t. Greta Skogster kivételével talán az egyetlen, mely külön utakon jár és céljául a felület különféle megdolgozásával, a színekkel és anyaggal való állandó kísérletezés útján egy új, szintartó, művészi méterárut kíván előállítani. Hogy ezt az utóbbi célt mennyiben sikerült elérni, azt talán más illetékesebb megítélni, mint a vállalat művészeti vezetője:

MARIANNE STRENGELL

AZ IPARRAJZISKOLA KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSA

DIE WEIHNACHTSAUSSTELLUNG DER HAUPTSTÄDTISCHEN GWERBEZEICHENSCHULE. Die Weihnachtsausstellung der Hauptstädtischen Gewerbezeichenschule brachte dem Publikum fünf Wohnungsinterieurs, verschiedene Kunstgegenstände, Gobelines, Teppiche, Schmiedearbeiten, keramische Gegenstände, Textilarbeiten, als auch Bildhauer und graphische Arbeiten sowie Glasgegenstände. Die Ausstellung dieser Gegenstände erfolgte, um zu zeigen, wie die sach- und zeitgemässen Gegenstände der Innenarchitektur und des Kunstgewerbes mit Hilfe der zeitgemässen Technik hergestellt werden müssen. Der Ausstellung lag ein gemeinsames, planmässiges Programm zu grunde und die verschiedenen Abteilungen und Werkstätten der Schule leisteten im Interesse des Zieles eine harmonische Zusammenarbeit.

CHRISTMAS EXHIBITION OF THE SCHOOL OF DESIGN FOR APPLIED ART. The School of Design for Applied Art of the Capital Budapest exhibited five interieurs, various objects of applied art, metal works, ceramics, graphics, textile-sculptured-and glass-works. The aim of the exhibition of these works was to show how to produce by teaching of trade technics opportune and professional fittings and objects of applied art. The exhibition was arranged with a common systematic program on which the different departments and workshops of the School have done a successful total work.

A székesfőváros műipari szakiskolája az idei karácsonyi kiállításán bemutatta, hogy korszerű iparművészeti és lakberendezési tárgyakat hogyan kell a mai ipari technikák tanítása eszközévé és céljává tenni. Ezen törekvés demonstrálására a berendezett interieurök egész sorozatát láthattuk, melyek mindegyikében érdekes művészeti problémák megoldásán vetekedtek az intézet művésztanárai:

Vidék y Emil dr. igazgató szakavatott műszaki tudása és megértő ízlése szabad kezett adott a különféle egyéniséggel és felfogással rendelkező tanárainak, és így ezzel egységes nevezőre hozta a kiállítást a kitűnő műhelykészültség és a közös program, melyet Kórody György és Devecska Ferenc tanárok, a kiállító osztályok vezetőivel együtt kidolgoztak.

A kiállítás anyagának legnagyobb részét a tanárok tervei alapján a növendékek készítették. Itt bemutatásra került a kiképzés legjobb eszköze, jó terv után kitűnő munkát zárós határidőben követelni. Ezt megvalósítani feladata minden olyan iskolának, mely a lüktető élettel lépést akar tartani és ez a legjobb nevelési mód, mellyel a kiképzést befejező felsőbb évfolyamokat előkészíthetjük az ipari és iparművészeti termelésnek.

A nagy kiállítási tereben **O h m a n n B é l a** érdekes télikertje fogad, ahol tanítványai készítette faragott fakorlátja, **Szent László** feje és műköszökökútja mesterük művészeti dekoratív elgondolásait juttatta érvényre.

T ó t h G y u l a tervei szerint készült és az ő vezetése alatt álló ötvös műhelyben kivitelezett díszes fémvirágtartók és kovácsolt művirágok egészítik ki a nagyterem és a télikert ensemblejét. Ugyanott van elhelyezve **D e v e e s k a F e r e n c** tervezésében egy olesó ebédlőberendezés égetett fenyőfából és **K ó r o d y G y ö r g y** hallbútora. Érdekes, újszerű léckonstruációval készült az ülőbútor, finoman díszített gobelin a szövethuzatja. Ugyancsak **K ó r o d y G y ö r g y** két új gobelinje díszíti a falakat, az egyik Buda várát ábrázolja a török időkben, a másikon népies figurák vannak mai magyaros felfogással. Mindkettő érvényre juttatja a gobelin évszázados technikai tökéletességeit a mai művészet új céljai szolgálatában.

A hallból a turistaszobába érünk. Itt egy igen érdekes, speciális feladat megoldásával találkozunk. A magyar turistaház fogadó, lakó- és hálószobájával. Ezen szobát **L a k a t o s A r t h u r** tervezte, a festett famennyezet kazettáit **F á y A l a d á r** és növendékei, a textilákat (magyaros hímzett párnák, szőnyegek és indanthren festett függöny) **L a k a t o s**, a falon lévő rézkareokat **M o l d o v á n B é l a** növendékei készítették. A réz esernyőtartó és a virágtartók **T ó t h G y u l a** tervei szerint az ötvösosztályban készültek. A turistaszoba két részre oszlik, egyikben három ágypamlag, a textilosztályban készült bútorszövettel behúzva, képezi az ülő és alvó alkalmatosságot; a másikon pedig egy, a szoba háromoldalát körülfutó fapad, asztalszékekkel, melyet az egyik fal közepén egy búbos kemenceszerű nyerstéglakályha szakít meg; ugyanott van a rádió- és gramofónszekrényke, az öltöző szekrény és egy láda fölötté tükörrel. Ez a nappali és mulatságra szóló hely, ott zajlik le a kirándulók víg társadalmi élete. A bútorok és a mennyezet piros alapszínben magyar népies figurákkal és magyar népies ornamentikával díszítve, a népművészeti elgondolás azonban a mai korszerű módon összeegyeztetett az egyéni bútorral, mely konstruktív és igen olesó. A szoba bútorait a faipari műhely növendékei készítették, a festést és mázolás

pedig a díszítő festőműhely növendékei. Ezen szobából átlépünk a gyermekszobába, melyet **K ó r o d y G y ö r g y** tervezett világos égerfából. A szoba méretei, formái alkalmazkodnak a gyermekek életének minden szükségletéhez, a szellemes korlátmegoldás, mely egyúttal kihúzható és betolható számolójáték, a bájos játékállatok motívumaival díszített szőnyeg, a kombinált fekvőhely és a többi bútor minden fölösleges dísz elkerülésével igen jól szolgálja a szoba rendeltetésének célját. A mai korszerűség megtartásával is egyéni ízt láthatunk és az a finom ízlésű tervező érdeme. A kivitel pedig a faipari műhelyt dícséri, mely még apró, bájos gyermekjátékokat is készített a szoba életének bemutatására.

S z a t h m á r y I s t v á n terve szerint növendékei a grafikai osztályon Magyarországon nagy fálitérképét festették a gyermekek részére, hol sikerült színes ábrákkal elevenítették meg a mai és a Trianon előtti Magyarország térképét történeti képes előadásban.

Ezt követi egy építész garçonszobája, amely fényezett diófából készült és gazdag finom intarziákkal van díszítve **D e v e e s k a F e r e n c** tervezésében. Ezen szobán a faipari szakiskola mesterképző osztályának növendékei bemutatják magas színvonalon álló képességeiket. A terv nehéz, komplikált kivitelének precizitása és szakszerűsége újra bizonyítja az Iparrajziskola tanításának jó eredményeit. A szoba érdekessége az íróasztal, melynek csuklópántokra járó fedőlapja alatt rajztábla, elől rajztekercstartó, oldalt rajzmappatartó, süllyeszthető írógép asztalkával és egyéb célszerű berendezés van beépítve. Az íróasztalszék is új szabadalmazott forgószerkezettel van ellátva. Likórszekrény, kombinált diván és ülőgarnitúra kerek asztallal egészítik ki a könyvtár polcállvánnyal felszerelt munka- és fogadósobát. A bútorok rajzatai a textilosztályban készültek kézi szövessel. A falakon **M o s d ó s s y I m r e** tanár növendékei divattervezetei és **K ó r o d y G y ö r g y** gobelinje, a földön a nagy szőnyeg magyar figurákkal, melyek szőnyegornamenssé válnak **L a k a t o s A r t h u r** terve szerint, a kis szőnyeg pedig **S z a t h m á r y I s t v á n** terve szerint a textilosztályban készült. A **d r. V e r e s** vezetése alatt lévő üvegtanműhely egy érdekes akváriumot készített, mely az üvegfúvótechnika minden fajtáját érvényre hozza. Az utolsó szoba a faipari, a textilipari, ötvös- és kerámiai műhelyosztályok növendékmunkái kiállítása, hol tervben változatos és technikailag kifogástalan, szigorúan korszerű iparművészeti tárgyak bemutatják **D e v e e s k a**, **L a k a t o s**, **T ó t h**, **B e n t h e i m**, **V é r t e s** és **O h m a n n** növendékei eredményeit.

Itt ugyancsak az idén először mutatkozik be az intézet új műhelytanfolyama. **D r. V e r e s**

vezetésével, mely a cseh és a velencei üvegformázás nemes technikáját magyar érzéssel sikerült dísz tárgyakra és ügyes figurális nippelen bemutatja. Az előcsarnokban kiállított karácsonyfadíszek szintén az üvegforrasztás és üvegfüvás technikájával készült eredményei ennek az új műhelynek, mely remélhetőleg növendékeivel újabb szint vizs a magyar iparművészeti termelésbe.

Vesztróczy egyházi gobelinje és Örkényi magyar faliszőnyege és szőnyegei, Lakatos Arthur és növendékei szőnyegei egészítik ki az előcsarnokban az Iparrajziskola érdekes kiállítását, mely újra beigazolta ennek a régi fővárosi műipari iskolának magas tanítási színvonalát eredményeivel a növendékei kivitelező képességeit.

ÉPÍTÉS SZNEVELÉS*

JOSEPH VÁGÓ: ARCHITEKTENERZIEHUNG. *Die Architektur ist kein dem Boden anhaftendes Gewerbe, keine simple technische Wissenschaft, sondern eine hochschwingende Kunst. Demzufolge fällt das Problem der Heranbildung von Architekten mit dem Problem der allgemeinen Künstlererziehung zusammen. Die Kunst ist immer irgendeine Realisation. Sie ist eine Umsetzung der Gefühle und der Gedanken in die Materie, um dieselben für die Ewigkeit festzuhalten. Ihre Entwicklung steht viel weniger unter dem Einflusse der Natur, als dies von den Ästhetikern des vergangenen Jahrhunderts angenommen wurde. Und die Kunst verändert sich ständig, weil sich auch die menschliche Gemeinschaft, in der wir leben, ständig ändert. — Die Natur verändert sich nicht. Dagegen erweitern sich aber unsere Begriffe, unsere Kenntnisse über sie. Die erkannten Werte der Natur werden im praktischen Leben von der Technik verwertet, ausserdem aber auch von der Architektur. Die Entwicklung der architektonischen Technik war es, die während der einzelnen Zeitalter massgebend für den Charakter der Kunst war. Heute sind es Glas, Eisen und Beton, die Möglichkeiten von phantastischem Ausmasse und von phantastischen Formen bieten. Den Stil des Zeitalters bestimmen die durch die Technik verwerteten physikalischen Gesetze, die Gesellschaft bestimmt dagegen ihren ideellen Gehalt. Poetae nascitur. Zum Dichter muss man geboren werden. Durch Erziehung allein kann man nicht zum Dichter, zum Künstler werden. Die Erziehung muss sich darauf beschränken, dem Künstler Ausdrucksmittel, Technik und gesellschaftliche Kenntnisse zu geben. Nur aus einer grossen Allgemeinkultur kann eine wirklich grosse Kunst erstehen.*

JOSEF VÁGÓ: ARCHITECTURE'S EDUCATION. *Architecture is not a handicraft, it is not merely a technical science, it is a sublime art and thus the problem of the architecture's education coincides with that of the artist. Art is always a realization. The planting of thoughts and sentiments into material their eternalization. Nature has far less influence on its development than did maintain the aesthetes of the last century. Art always changes, for the community of mankind, in which we live, changes too. Nature is unchangeable, but our conceptions and our knowledge about it get extended. The values of nature recognized by man are realized in practice and in art by technics. The development of architectural technics prescribed the character of art of the different ages, at present iron, glass and beton offer possibilities of fantastic demensions and forms. The laws of nature realized by technical science give the style of the age and society gives its contents of ideas. Poetae nascitur. Instruction does not make poets or artists. Instruction is limited to giving to the artist means of expression, technic of art, and social knowledge. Where there is great culture there can be art too, for only from this may develop its most beautiful flower: Art.*

A kongresszus vezetősége — szerintem — egy igen-igen nagy horderejű kérdést vetett szőnyegre.

Az építész képzése!

Hogy e kérdésre helyesen megfelelhessünk, elsősorban azt kell pontosan megállapítanunk, hogy tulajdonképen ki is az, mi is az az építész, akit formálni akarunk.

* Vágó József előadása a milánói nemzetközi építész-kongresszuson.

Első pillanatra bizonyára komikusnak hat a kérdés illetően beállítása, különösen egy teremben, mely tele van építészekkel. De a továbbiakban ki fog derülni, hogy ennek az egyetlen fogalomnak pontosabb körülhatárolása már megadja az egész probléma megoldását is.

Tehát: az építész. Ugyebár az a személy, aki különböző épületeket épít, aki azonban — a köztudat szerint — abban különbözik minden más szerkesztő-építőtől, hogy a szigorúan technikai